

HISTÒRIA BREU DEL GENOCIDI CONTRA LA UNIÓ PATRIÒTICA

Corporación Reiniciar
ANNCOL
11/10/2006

Abans d'ordenar assassinar a més de 3 mil membres de la UP, aquesta va ser la promesa del règim: "El Govern, d'acord amb allò establert a la Constitució i les lleis, atorgarà a la Unió Patriòtica i als seus dirigents les garanties i seguretats indispensables perquè puguin desenvolupar, de forma idèntica a la de les demés agrupacions polítiques, la seva acció tan proselitista com electoral. El Govern farà recaure tot el pes de la llei sobre el ciutadà o la autoritat que conculqui els seus drets o negui, eludeixi o desconeixi les garanties que li corresponguin".

L'11 d'octubre és el Dia Nacional per la Dignitat de les Víctimes de Genocidi Contra la Unió Patriòtica. Per aquest motiu publiquem aquest breu resum de la història del genocidi contra la Unió Patriòtica, elaborat per la Corporación Reiniciar... Per no oblidar:

EL GENOCIDI CONTRA LA UNIÓ PATRIÒTICA

La Unió Patriòtica va sorgir a nivell nacional com a resultat dels acords per la recerca d'una sortida negociada al conflicte armat avançats entre l'Estat colombià i els grups insurgents.

Al 1984, el govern del President Belisario Betancur i la direcció de les Forces Armades Revolucionàries de Colòmbia (FARC) van firmar els Acords de la Uribe, en els que s'hi va incloure un compromís de cessament del foc i treva, i es va acordar que passat un any després d'haver cessat els enfrontaments armats, s'haurien de generar les condicions perquè els integrants del grup insurgent poguessin "organitzar-se política, econòmica i socialment, segons la seva lliure decisió". Per això el Govern es va comprometre a brindar-los les garanties i estímuls necessaris.

Aquest aspecte dels acords va donar lloc al sorgiment de la Unió Patriòtica (UP), com el moviment polític que serviria de plataforma per impulsar les transformacions socials, econòmiques i polítiques necessàries en la consolidació d'una pau amb justícia social.

Amb la UP es buscava, a més, que els integrants de les FARC aconseguissin incorporar-se plenament a la vida civil un cop culminades les negociacions de pau. Per aquesta raó el Govern va autoritzar que el grup armat destacés alguns dels seus membres perquè participessin com a activistes i dirigents, al

costat de les altres persones i sectors que confluïren en la UP.

La UP gaudia de gran acollida

Sota aquestes condicions s'inicia una forta activitat d'organització i sensibilització a tot el país, principalment en àrees perifèriques, veredes i municipis, i amb menor intensitat a les grans ciutats. Manifestacions públiques, marxes i juntes de discussió van precedir el llançament oficial de la plataforma política de la nova col·lectivitat realitzada al novembre de 1985, en el marc del Primer Congrés Nacional de la UP. En aquesta oportunitat, amb el lema "Per les reformes democràtiques", es van reunir al Congrés més de 3.000 delegats de tots els racons del país, que presentaren informes departamentals sobre el context sociopolític i l'avenç de la UP a la regió.

Aleshores la proposta ja gaudia de gran acollida, al punt que en poc temps de treball s'havien constituït més de 2.200 juntes barrials, de vereda, municipals i departamentals, denominades "Juntes Patriòtiques". Les manifestacions també van comptar amb la presència significativa de milers d'activistes i simpatitzants que compartien amb entusiasme els anhels de pau i democràcia profunda.

La possibilitat d'una sortida política al dolorós conflicte armat i l'esperança de construir una societat més justa, va congrega a diversos sectors i moviments del país en la novedosa proposta. La UP aleshores rep l'ampli recolzament del Partit Comunista Colombià i d'algunes vessants democràtiques dels partits tradicionals. També s'hi adhereixen sindicats, grups estudiantils, artistes i intel·lectuals, organitzacions cíviques, camperols, indígenes, organitzacions de dones i altres organitzacions populars, així com els guerrillers de les FARC que s'incorporaven a la vida civil.

Aquesta constitució plural va ser possible per ser la UP un moviment ampli, i no pròpiament un partit polític, donant cabuda a totes i tots els que compartissin les demandes centrals de la plataforma.

Promeses de garanties

Al març de 1986 els Acords de la Uribe van ser ampliat per incloure explícitament la obligació del Govern de brindar totes les garanties a la Unió Patriòtica, prolongar la treva, i reiterar la voluntat de pau acordada dos anys enrere. És així com en vigílies de la primera participació electoral del naixent moviment, la Comissió de Pau i les FARC firmen un nou document que va consignar de manera contundent el compromís de l'Estat colombià de respectar i protegir a la UP, així com als integrants del grup guerriller que s'incorporessin a la vida política:

"El Govern, d'acord amb allò establert a la Constitució i les lleis, atorgarà a la Unió Patriòtica i als seus dirigents les garanties i seguretats indispensables perquè puguin desenvolupar, de forma idèntica a la de les demés agrupacions

polítiques, la seva acció tan proselitista com electoral. El Govern farà recaure tot el pes de la llei sobre el ciutadà o la autoritat que conculqui els seus drets o negui, eludeixi o desconeixi les garanties que li corresponguin.

També atorgarà el Govern a les FARC les garanties i llibertats que requereixin pel procés d'incorporació dels seus efectius a l'activitat política”.

(Acord de prolongació de la treva. Subscrit entre la Comissió de Pau, Diàleg i Verificació del Govern colombià i les FARC, La Uribe -Meta, 2 de març de 1986).

Tot i l'incompliment de la treva i dels altres compromisos del Govern, la UP participa per primera vegada en les conteses electorals de 1986 (eleccions de març i de maig), aconseguint importants resultats que la van posicionar en l'escenari polític del país: són escollits 14 congressistes per la Càmera i el Senat, 18 diputats, i 335 regidors. Dos mesos més tard el candidat a la presidència per la UP, Jaime Pardo Leal, assoleix el 10% de la votació del país, sent aquesta la més alta assolida en la història de Colòmbia per un partit independent.

Pla d'extermini

Immediatament després de la seva primera participació electoral es va consolidar un pla d'extermini contra la militància, els seus familiars i simpatitzants. En aquesta sagnant persecució contra la UP van ser assassinats dos candidats presidencials, nou congressistes, setanta regidors, desenes de diputats, alcaldes, dirigents de juntes comunals, líders sindicals, estudiantils, del sector de la cultura i el magisteri, professionals i centenars de militants de base, sense que cap institució de l'Estat ho impedís, ni actués eficaçment per esclarir els crims i sancionar als responsables.

Es tracta, doncs, d'un cas alarmant i representatiu de persecució a un moviment polític d'oposició que va sofrir l'assassinat de més de tres mil dels seus integrants i amb això, la dilució de la seva força política.

Les organitzacions i persones que van confluïr en la UP van ser perseguides, assenyalades i van pagar una alta quota de sacrifici al constituir-se la UP en una opció de poder polític que va pretendre ampliar i enfortir l'espai de la oposició a Colòmbia. Fins i tot avui, el cas de la UP continua en l'absoluta impunitat i els supervivents del moviment segueixen sent víctimes de l'assassinat i els fustigaments.

Davant l'absoluta desprotecció i persecució de l'Estat colombià, la Direcció Nacional de la Unió Patriòtica al 1993 -presidida per la Doctora Aida Abella Esquivel- va prendre la decisió d'acudir a instàncies internacionals per demandar la protecció dels drets conculcats. En conseqüència, la Corporació Reiniciar i la Comissió Colombiana de Juristes vam presentar la petició pel genocidi de la Unió Patriòtica davant la Comissió Interamericana de Drets

Humans (CIDH). La demanda va ser presentada amb un llistat inicial de 1.163 assassinats, 123 desaparicions forçades i 43 atemptats; tots aquests perpetrats contra membres i dirigents de la UP, en raó de la seva afiliació política.

Es va donar inici a un ardu procés de documentació de les violacions comeses contra els integrants de la UP, encaminat, entre altres aspectes, a evidenciar la persecució sistemàtica contra els membres del moviment i l'incalculable dany ocasionat. En aquest marc també s'ha impulsat la Coordinació Nacional de Víctimes i Familiars del Genocidi contra la Unió Patriòtica, i més de 15 coordinacions regionals a tot el país.

Actualment el cas continua el tràmit davant la CIDH, a esperes d'una solució de fons d'aquesta instància, després d'un fallit procés de cerca d'una solució amistosa que va concloure degut a l'absència d'una resposta efectiva del govern colombià.